

ดารินทร์ อารีโยชชัย, กมลชนก เทพลีธา, เทวพร จานนอก, ประภาศรี สามใจ, ฉันทชนก อินทร์ศรี, จรมณี สุริยะ, ชนิตดา ตั้งวงศ์จุลนิยม, เดชา สุคนธ์, สุภาพร ทองมาแล้ว

ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 10 ระหว่างวันที่ 8 - 14 มีนาคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. สงสัยอาหารเป็นพิษ 156 ราย จังหวัดอุดรธานี ผู้ป่วยรายแรก เริ่มป่วยวันที่ 5 มีนาคม 2558 เวลา 12.00 น. ด้วยอาการไข้ หนาวสั่น ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายเป็นน้ำ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีธาตุ เวลา 14.00 น. แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้น Food poisoning รับประทานผู้ป่วยใน และมีผู้ป่วยรายอื่นๆ ทายอยมารับการรักษาด้วยอาการเดียวกันนี้ จากการสอบถามผู้ป่วยส่วนใหญ่ พบว่ามีประวัติรับประทาน กุ้งคั่ว ที่ซื้อมาจากแม่ค้าตลาดสดในอำเภอศรีธาตุ จากร้านค้าในชุมชน และซื้อจากรถมอเตอร์ไซด์พุ่มพวงที่ตระเวนขายตามรายหมู่บ้าน ผู้ป่วยรายแรก รับประทานกุ้งคั่ว เวลา 09.00 น. โดยรับประทานร่วมกับภรรยา เริ่มมีอาการป่วยเวลา 12.00 น. พร้อมๆ กัน และผู้ป่วยรายอื่นๆ มาเริ่มรับประทานเวลาประมาณ 13.00 น. แล้วทยอยป่วยตั้งแต่ 15.00 น. จากการสอบถามแม่ค้าในอำเภอศรีธาตุพบว่า กุ้งฝอยที่นำมาขายไปรับมาจากพ่อค้าคนกลางในเทศบาลเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแม่ค้าจะเดินทางไปซื้อกุ้งสดทุก 3 - 4 วัน เมื่อซื้อมาแล้ว แม่ค้าจะนำกุ้งสดมาแช่เก็บไว้ในถังน้ำแข็งที่ตลาดร่วมกับอาหารสดอื่น เช่น ผัก ตักแต้ จิ้งหรีด วางใส่เป็นถุงแล้วเอาน้ำแข็งโรยปิดทับไว้ กุ้งสดจะนำมาปรุงโดยการคั่วขายในตลาดช่วงเช้าและเย็นเป็นประจำ ทุกวัน นอกจากขายที่ตลาดสดแล้วยังได้ขายส่งต่อให้ผู้ค้ารายย่อยที่ใช้รถมอเตอร์ไซด์เร่ขายในหมู่บ้านต่างๆ และร้านค้าแผงลอยในทุกหมู่บ้าน สาเหตุของการป่วยครั้งนี้จะมาจากการปนเปื้อนจากการแช่กุ้งในถังน้ำแข็ง และอาจจะมีกุ้งบางส่วนเน่าเสีย เนื่องจากการเก็บที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และกุ้งที่นำมาคั่วอาจจะสุกไม่ทั่วถึง ทำให้ชาวบ้านที่ซื้อไปรับประทานมีอาการเจ็บป่วยขึ้น กิจกรรมการควบคุมป้องกันโรค 1) เก็บตัวอย่างอาหาร ได้แก่ กุ้งสดที่แช่ในถังน้ำแข็ง กุ้งคั่วที่เหลือจากการรับประทาน และน้ำที่แช่กุ้งส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์อุดรธานี จำนวน 5 ตัวอย่าง พบว่า กุ้งสดและน้ำแช่กุ้ง ปนเปื้อนเชื้อ *Salmonella* spp. ส่วนกุ้งคั่วที่เหลือจากการรับประทานไม่พบเชื้อ 2) เก็บตัวอย่างอุจจาระ

ผู้ป่วย (Rectal swab culture) จำนวน 5 ตัวอย่าง พบเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* จำนวน 1 ตัวอย่าง 3) ประสานฝ่ายปกครองและเขตเทศบาลตำบลศรีธาตุ เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดครั้งนี้ และขอความร่วมมือจากแม่ค้ากุ้งคั่วให้หยุดดำเนินการขายชั่วคราว 4) ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับทราบถึงการระบาดของโรค และให้สุศึกษาเรื่องการรับประทานอาหารที่สะอาดและปรุงสุก

2. อาหารเป็นพิษ 61 ราย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 15.00 น. และผู้ป่วยรายสุดท้ายป่วยวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 21.00 น. เหตุเกิดที่บ้านดอนหลี่ ตำบลสมอ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ พบผู้ป่วยทั้งหมดจำนวน 61 ราย อายุเฉลี่ยของผู้ป่วย 51 ปี (4 - 84 ปี) เพศชาย 18 ราย เพศหญิง 43 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการถ่ายเหลว ร้อยละ 100 รองลงมามีไข้ ร้อยละ 49.18 ปวดศีรษะ ร้อยละ 42.62 และอาเจียน ร้อยละ 18.03 เข้ารับการรักษาตัวเป็นผู้ป่วยใน 8 ราย และผู้ป่วยนอก 3 ราย และค้นหาในชุมชนเพิ่มเติมอีก 50 ราย จากการสอบสวนพบว่า ผู้ป่วยทั้งหมดรับประทานอาหารร่วมกันในงานมงคลสมรส เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 เวลาประมาณ 10.00 น. อาหารที่สงสัยว่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการระบาด คือ ลาบหมู รองลงมา คือ ต้ม/ลวกเนื้อเครื่องในหมู และต้มกระดูกหมูใส่ผักกาดทอง โดยหมูที่นำมาประกอบอาหารเป็นหมูที่ซื้อจากฟาร์มและเชือดในโรงฆ่าสัตว์ ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ Rectal swab ผู้ป่วยจำนวน 3 ราย ไม่พบเชื้อแบคทีเรียก่อโรคและอาหารจำนวน 2 ตัวอย่าง ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผล กิจกรรมการควบคุมป้องกันโรค 1) ค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ในหมู่บ้านเพิ่มเติม 2) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องอาหารเป็นพิษผ่านทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ดอนหลี่ให้ประชาชนได้รับทราบโดยผู้นำชุมชน 3) เฝ้าระวังผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

3. สงสัยอาหารเป็นพิษจากปลาปักเป้า 5 ราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ป่วยรายแรก มีอาการชาปากและลิ้น แขนขาอ่อนแรง เดินก้าวขาเหมือนร่างกายลอยได้ ญาติจึงนำตัวส่งโรงพยาบาลหนองพอกในเวลาประมาณ 02.00 น. ในวันที่ 3 มีนาคม 2558 ผู้ป่วยรายที่ 2 มีอาการเช่นเดียวกัน มารับการรักษาเวลาประมาณ 02.10 น. โรงพยาบาลหนองพอกได้ส่งผู้ป่วยทั้ง 2 ราย เข้ารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ดในเวลาประมาณ 02.30 น. ต่อมาเวลาประมาณ 06.00 น. ผู้ป่วยรายที่ 3 เริ่มมีอาการชาปาก ลิ้น แขนขาเดินเหมือนร่างกายลอยได้ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลหนองพอกเวลาประมาณ 08.00 น. และถูกส่งเข้ารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ดเช่นเดียวกัน จากการสอบถามญาติและคนใกล้ชิดผู้ป่วย พบว่า เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2558 เวลา 18.00 น. ผู้ป่วยทั้ง 3 รายและเพื่อน อีก 2 คน ออกไปหาปลาที่ลำห้วยแก้ว ได้ปลาปักเป้า ปลาหมอ ปลาชอวา มาจำนวนหนึ่ง จึงได้นำปลาประกอบอาหารโดยวิธีต้ม ทั้ง 5 คนเริ่มรับประทานเวลา 22.00 น. และได้รับประทานร่วมกับสุราขาว 40 ดีกรี จากนั้นจึงแยกย้ายกลับบ้านไปพักผ่อน ต่อมาเวลาประมาณ 01.30 น. ผู้ป่วยรายที่ 1 - 3 จึงมีอาการดังกล่าวข้างต้น สำหรับผู้ป่วยรายที่ 4 มีอาการมีนชา รอบปาก มือเท้าเล็กน้อยไม่ได้มารักษาที่โรงพยาบาล จากการสอบถามพบว่าผู้ป่วยรายนี้ดื่มสุรามากที่สุด ส่วนผู้ป่วยรายที่ 5 ไม่ได้รับประทานปลาปักเป้า แต่รับประทานปลาชอวาและปลาหมอที่ต้มรวมกับปลาปักเป้าและน้ำต้ม มีอาการชาออริมฝีปากเล็กน้อยไม่รุนแรง จึงไม่ได้ไปหาหมอที่โรงพยาบาล ปัจจุบันผู้ป่วยทุกรายอาการดีขึ้น และรายที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแพทย์ให้กลับบ้านแล้วทุกราย กิจกรรมการควบคุมป้องกันโรค 1) กำหนดมาตรการเฝ้าระวังการระบาดในทุกพื้นที่ โดยแจ้งเตือนไปยังทุกพื้นที่ของตำบลพรสวรรค์ ให้ทำการเฝ้าระวังโรคอาหารเป็นพิษที่เกิดจากการรับประทานปลาปักเปารวมถึงโรคอาหารเป็นพิษต่อไปอีกเป็นระยะ 1 สัปดาห์ (วันที่ 3 - 10 มี.ค. 2558) 2) ลงบทความข่าวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและรายการวิทยุชุมชน ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับพิษจากการบริโภคปลาปักเป้า ประชาสัมพันธ์ว่าการระบาดและวิธีการป้องกันในวงกว้าง 3) ประชุมชาวบ้านนาแพ่ง ตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อแจ้งข่าวการระบาดให้ความรู้เรื่องพิษจากการบริโภคปลาปักเป้า และออกเสียงตามสายภายในหมู่บ้าน

4. ผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อไข้หวัดใหญ่ H1N1 เสียชีวิต 1 ราย จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2558 เวลา 16.00 น. มีผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ 1 ราย เพศชาย อายุ 42 ปี ขณะป่วยอาศัยอยู่ หมู่ที่ 7 บ้านสระขี้มน ตำบลหนองซัยศรี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีอาชีพรับจ้าง ได้ไปรับจ้างแบกหามวัตถุดิบ

ประกอบอาหารจำพวกเนื้อหมู เนื้อไก่ เดินขึ้นเขาศิขณภูมิ จังหวัดจันทบุรี ประวัติก่อนการเจ็บป่วยในครั้งนี้ ผู้ป่วยนอนตามเขา ถูกเห็บกัด เริ่มมีอาการป่วย วันที่ 3 มีนาคม 2558 เวลาประมาณ 18.00 น. มีไข้หนาวสั่น วิงเวียนศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ นอนตื่นทีคนเดียวตามเขา วันที่ 5 มีนาคม 2558 ได้ไปฉีดยาที่คลินิกหมอทหาร อำเภอศิขณภูมิ จังหวัดจันทบุรี อาการไม่ดีขึ้น ผู้ป่วยได้เดินทางกลับบ้านจากที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาศัยรถตู้โดยสาร ถึงบ้านในวันที่ 6 มีนาคม 2558 เวลาประมาณ 20.30 น. เช้าวันที่ 7 มีนาคม 2558 เวลา 08.28 น. ผู้ป่วยได้มารับการตรวจรักษาที่ตึกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลหนองหงส์ ด้วยอาการ ไข้ ไอ มีเสมหะ หนาวสั่น ปวดเมื่อยตามตัว เป็นมา 4 วัน รับการรักษาโดยการซื้อยากินเอง วัดสัญญาณชีพพบ อุณหภูมิร่างกาย 40.3 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 90 ครั้งต่อนาที อัตราหายใจ 20 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 110/60 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ผู้เป็นเวรให้นอนรักษาใน รพ. แต่ผู้ป่วยขอลากลับบ้าน แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้น Bacterial infection ให้ยา Doxycycline และฉีดยา Ceftriaxone แล้วจึงให้ผู้ป่วยกลับบ้าน เวลา 01.41 น. ของวันที่ 8 มีนาคม 2558 ได้กลับมาโรงพยาบาลอีกครั้ง โดยแจ้งว่า 1 ชม. ขณะนอนอยู่บ้านมีอาการไข้ เหนื่อยเพลีย หายใจหอบ แน่นหน้าอก เจ็บหน้าอกข้างปวดเมื่อยตามร่างกาย วัดสัญญาณชีพ อุณหภูมิร่างกายได้ 38.9 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 96 ครั้งต่อนาที อัตราหายใจ 28 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 110/70 มิลลิเมตรปรอท แพทย์วินิจฉัย lobar Pneumonia ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น จึงได้ส่งต่อไป โรงพยาบาลบุรีรัมย์เวลาประมาณ 10.10 น. แรกเริ่ม มีอาการ ไข้ ไอ มีเสมหะ หอบเหนื่อย ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ วินิจฉัยครั้งแรก lobar Pneumonia R/O lung Abscess เข้ารักษาที่ตึกอายุรกรรมชาย 2 และได้รับยาต้านไวรัส Oseltamivir (8 มีนาคม 2558) ต่อมาผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ Rapid test Flu A H1N1 positive ผู้ป่วยได้เสียชีวิต เวลา 23.00 น. ของวันที่ 8 มีนาคม 2558 แพทย์ที่โรงพยาบาลบุรีรัมย์วินิจฉัยครั้งสุดท้าย Influenza A and Pneumonia

จากการสอบสวนประวัติญาติผู้เสียชีวิต ให้ข้อมูลว่า ผู้ป่วยไม่มีประวัติเสี่ยงทางระบาดวิทยา ไม่ได้สัมผัสสัตว์ปีกป่วยตาย ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ และไม่ได้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยหรือผู้มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนผู้สัมผัสใกล้ชิดหรือผู้ดูแลผู้ป่วยที่บ้าน จากการติดตามแล้วมี 14 ราย ป่วย 2 ราย คือ ภรรยา และพี่ชาย มีอาการ ไข้ ไอ เจ็บคอ ทางโรงพยาบาลหนองหงส์ได้ให้ยาต้านไวรัสไปแล้วตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2558 และมีนัดติดตามทุกวัน ทั้งนี้ไม่ได้ส่ง PCR เพิ่มเติม

กิจกรรมการควบคุมป้องกันโรค 1) มีการลงพื้นที่เพื่อ
 สอบสวนโรค 2) มีการติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิด เพื่อค้นหาผู้ป่วยใหม่
 เพิ่มเติม 3) ให้สุศึกษา เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนก (Avian flu
 H5N2) ในฟาร์มไก่วง ที่มลรัฐอาร์คันซอ สหรัฐอเมริกา

วันที่ 11 มีนาคม 2558 สหรัฐอเมริกาประกาศว่าเกิด
 เหตุการณ์ของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2 สูงขึ้น ในฟาร์มเลี้ยง
 ไก่วงทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐอาร์คันซอสหรัฐอเมริกา

ซึ่งมีการระบาด 2 ครั้งที่รัฐมิซูรี และ 1 ครั้งที่รัฐมินเนโซต้าเป็นการ
 ระบาดครั้งที่ 4 ในรัฐที่ 3 ทางตอนกลางของสหรัฐอเมริกาใน
 สัปดาห์ที่ผ่านมา ๆ มา กรมบริการตรวจสอบสุขภาพพืชและสัตว์
 ทางเกษตร (USDA APHIS) ของสหรัฐอเมริกา กล่าวในการ
 แถลงข่าวว่าพบไข้หวัดนกแพร์ระบาดในฟาร์มเลี้ยงไก่วงที่เป็น
 สัตว์เศรษฐกิจ 40,000 ตัวทางชายแดนของรัฐอาร์คันซอติดกับ
 ชายแดนของรัฐมิสซูรี นอกจากนี้ ยังมีการตรวจทางห้องปฏิบัติการ
 ในสัตว์ปีกที่ฟาร์มที่เคยได้รับผลกระทบจากการระบาดในเขตรัฐ
 มินเนโซต้า ที่เคยเกิดการระบาดมาแล้วแต่ผลปัจจุบันเป็นลบต่อเชื้อ
 ไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N2

มาตรการป้องกันการจมน้ำของเด็กอายุมากกว่า 5 ปี (ต่อ)

สังเกตป้ายคำเตือน
 ทุกครั้งที่เล่นน้ำ
 และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

จัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือ
 ไว้บริเวณแหล่งน้ำ เช่น ขวดน้ำพลาสติกเปล่า
 แกลลอนเปล่า เชือก ไม้
 และติดป้ายบอก

สร้างรั้วล้อมรอบแหล่งน้ำ

